

תַּעֲשׂוּ לָכֶם: (כא) מִזְבֵּחַ אֲדָמָה תַּעֲשֶׂה-לִּי וְזִבְחֶתָ עָלָיו אֶת-עֹלֹתֶיךָ וְאֶת-שְׁלָמֶיךָ אֶת-צִאֲנֶךָ וְאֶת-בְּקָרְךָ בְּכָל-יְהוֹמָם אֲשֶׁר
אֲזַקִּיר אֶת-שְׁמִי אָבוֹא אֵלֶיךָ וּבְרַכְתִּיךָ: (כב) וְאִם-מִזְבֵּחַ אֲבָנִים תַּעֲשֶׂה-לִּי לֹא-תִבְנֶה אֶתְּהוּ גִזְיֹת כִּי חִרְבָּתָהּ הִנֵּפֶת עָלֶיהָ
וְתִחַלְלָהּ: (כג) וְלֹא-תַעֲלֶה בָּמַעֲלֹת עַל-מִזְבְּחִי אֲשֶׁר לֹא-תִגָּלָה עֲרוֹתָהּ עָלָיו: פ

3. רש"י שמות פרק כ פסוק ב (פרשת יתרו)

אֲשֶׁר הוצאתיה מאֶרֶץ מִצְרַיִם - כִּדְאִי הָיָה הַהוֹצָאָה שֶׁתָּהִיו מְשַׁעֲבָדִים לִי. דָּבָר אַחֵר לִפִּי שֶׁנִּגְלָה בֵּינִי פִּגְמוֹר מִלִּחְמָה, וְנִגְלָה כָּאֵן כְּזָקֵן מְלֹא רַחֲמִים, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כד:): וַיֵּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַתַּחַת רִגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לְבַנְתְּ הַסַּפִּיר, זֶה הָיְתָה לִפְנֵי בִשְׁעַת הַשַּׁעֲבֹד, (שם) וּכְעֵצֵם הַשָּׁמַיִם, מִשְׁנֹנְאָלוֹ, הוֹאִיל וְאֵי מִשְׁתַּנָּה בְּמִרְאוֹת אֵל תִּאֲמָרוּ שְׁתֵּי רִשְׁוִיּוֹת הֵן, אֶנְכִּי הוּא אֲשֶׁר הוצאתיה מִמִּצְרַיִם וְעַל הַיָּם. דָּבָר אַחֵר לִפִּי שֶׁהִיו שׁוֹמְעִין קוֹלוֹת הַרְבֵּה, שֶׁנֶּאֱמַר: (לִסְלוֹ פִּסְקִי טו) אֶת הַקּוֹלוֹת, קוֹלוֹת בְּאֵין מֵאַרְבַּע רוּחוֹת וּמִן הַשָּׁמַיִם וּמִן הָאֶרֶץ, אֵל תִּאֲמָרוּ רִשְׁוִיּוֹת הַרְבֵּה הֵן. וְלָמָּה אָמַר לְשׁוֹן יַחֲדָה, אֱלֹהֵיהֶּ, לִתֵּן פִּתְחוֹן פֶּה לַמַּשָּׁה לְלַמֵּד סִגְנוּרִיָּא בְּמַעֲשֵׂה הָעֵגֶל, וְזֶהוּ שֶׁאָמַר (שמות לב יא) לָמָּה ה' יַחֲרֶה אִפְּךָ בַּעֲמֹךָ, לֹא לָהֶם צִנּוֹת, לֹא יִהְיֶה לָכֶם אֱלֹהִים אֲחֵרִים, אֲלֵא לִי לְבָדִי: מִבֵּית עֲבָדִים - מִבֵּית פִּרְעֹה שֶׁהֵייתֶם עֲבָדִים לוֹ. אוֹ אֵינוֹ אוֹמֵר אֲלֵא מִבֵּית עֲבָדִים, שֶׁהִיו עֲבָדִים לַעֲבָדִים, תִּלְמוּד לומר (דברים ז ח) וַיִּפְדֶּךָ מִבֵּית עֲבָדִים מִיַּד פִּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם, אָמַר מַעֲתָה עֲבָדִים לְמֶלֶךְ הָיִי, וְלֹא עֲבָדִים לַעֲבָדִים: עַל פִּנֵּי - כֹּל זְמַן שֶׁאֵינִי קַיָּם, שֶׁלֹּא תֹאמַר לֹא נִצְטָווּ עַל עֲבוֹדָה זָרָה אֲלֵא אוֹתוֹ הַדּוֹר:

4. **בראשית פרק כח (פרשת ויצא)**

(יב) וַיִּחְלֹם וַהֲגָה סֵלֶם מַצֵּב אֲרָצָה וְרֹאשׁוֹ מִגִּיעַ הַשְּׁמַיְמָה וַהֲגָה מִלֵּאכֵי אֱלֹהִים עֲלִים וִירָדִים בּוֹ... (טז) וַיִּקְרָץ וַיַּעֲקֹב מִשְׁנֵתוֹ וַיֵּאמֶר אֲכֹל יֵשׁ ה' בְּמָקוֹם הַזֶּה וְאַנְכִי לֹא יִדְעָתִי: (יז) וַיִּירָא וַיֵּאמֶר מִה־נִּזְרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵין זֶה בִּי אִם־בֵּית אֱלֹהִים וְזֶה שְׁעַר הַשְּׁמַיִם: (יח) וַיִּשְׁלֹם וַיַּעֲקֹב בְּפֶקֶד וַיִּקַּח אֶת־הָאֶבֶן וַאֲשֶׁר־שָׁם מְרֹאשִׁיתוֹ וַיִּשֶׁם אֹתָהּ מַצְבֵּה וַיִּצָּק שָׁמֶן עַל־רֹאשָׁהּ: (יט) וַיִּקְרָא אֶת־שֵׁם־הַמָּקוֹם הַהוּא בֵּית־אֵל וְאוּלָם לִזְי שֵׁם־הָעִיר לְרֹאשׁוֹנָה:

5. בראשית רבה (וילנא) פרשה סח סימן יב (פרשת ויצא)

והנה סלם, זה הפכש, מצב ארצה, זה מזבח (שמות כ) **מזבח אדמה תעשה לי**, וראשו מגיע השמימה, אלו הקרפנות שריחן עולה לשמים, והנה מלאכי אלהים, אלו פהנים גדולים, עולין ויורדין בו, **שםם עולים ויורדים בפכש**, והנה ה' נצב עליו, (עמוס ט) **ראיתי את ה' נצב על המזבח**, רבנו פתרין ליה בסיני, ונתלם והנה סלם, זה סיני, **מצב ארצה (שמות יט)** ויתנצבו בתחתית הקר, וראשו מגיע השמימה, (דברים ד) **והקר בער באש עד לב השמים**, ד"א והנה סלם זה סיני אותיות דדין הוא אותיות דדין, והנה מלאכי אלהים, על שם (תהלים סח) **רכב אלהים רבתיים אלפי שנאן, ולמדנו לנביאים שנקראו מלאכים**, דכתיב (חגי א) **ויאמר חגי מלאך ה' במלאכות ה' לעם**, והנה מלאכי אלהים, זה משה ואהרן, עולים (שמות יט) **ומשה עלה אל האלהים, ויורדים, (שם /שמות י"ט/)** וירד משה והנה ה' נצב עליו (שם /שמות י"ט/) **וירד ה' על הר סיני אל ראש הקר**, רבי שלמוני בשם ריש לקיש אמר תרפוסא של ג' רגלים הקראה לו, רבי יהושע דסכנין בשם ר' לוי אמר אתה הוא רגל שלישי, הוא דעתה דר"י דסכנין בשם ר' לוי אמר (דברים לב) **כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו**, מה החבל הזה פחות מג' אין מפקיעין אותו, **כד האבות אין פחות מג'**, ...

6. רש"י שמות פרק יט פסוק יג (פרשת יתרו)

הַיָּבֵל - הוא שופר של איל, שֶׁפֶן בַּעֲרֵבִיא קוֹרִין לְדַכְרָא יוֹבְלָא, וְשׁוֹפֵר שֶׁל אֵילֵינוּ שֶׁל יִצְחָק הִיָּה:

7. כתר יונתן שמות פרק כ (פרשת יתרו)

(א) וידבר יי את כל הדברים האלה לאמור: (ב - ג) **דְּבָרָה [דְּבוּר] ראשונה כֹּאשֶׁר הָיָה יוֹצֵא מִן פֶּה הַקָּדוֹשׁ יְהִי שְׁמוֹ מְבָרָךְ כְּמוֹ זִיקִין [נִיצוּצוֹת אֵשׁ] וְכְמוֹ בְּרָקִים וְכְמוֹ שְׁלֵהָבוֹת לִפִּיד שֶׁל אֵשׁ מִן יְמִינוֹ, וְלִפִּיד שֶׁל אֵשׁ מִן שְׂמאלוֹ פּוֹרֵחַ וְטֵס בְּאוֹרֵי הַשָּׁמַיִם וְחֹזֵר וְנֹרָאָה עַל מַחְנוֹתֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְחֹזֵר וְנִחְשֵׁק עַל לִוְחוֹת הַבְּרִית שֶׁהָיוּ נְתוּנִים בְּכַף יָדוֹ שֶׁל מֹשֶׁה וּמִתְהַפֵּךְ בָּהֶם מִן צֵד לְצֵד וּבְכַף צִנּוֹחַ [קֶרֶא] וְאָמַר עַמִּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי הוּא אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר פָּדִיתִי וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם פְּדוּיִים מִן אֶרֶץ שֶׁל מִצְרַיִם מִבֵּית שַׁעֲבֹד עֲבָדִים: **דְּבָרָה [דְּבוּר] שְׁנִיָּה כֹּאשֶׁר הָיָה יוֹצֵא מִן פֶּה הַקָּדוֹשׁ יְהִי שְׁמוֹ מְבָרָךְ, כְּמוֹ זִיקִין [נִיצוּצוֹת אֵשׁ] וְכְמוֹ בְּרָקִים וְכְמוֹ שְׁלֵהָבוֹת שֶׁל אֵשׁ, לִפִּיד שֶׁל אֵשׁ מִן יְמִינוֹ, וְלִפִּיד שֶׁל אֵשׁ מִשְׂמָאלוֹ פּוֹרֵחַ וְטֵס בְּאוֹרֵי הַשָּׁמַיִם, חֹזֵר וְנֹרָאָה עַל מַחְנוֹתֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְחֹזֵר וְנִחְשֵׁק עַל לִוְחוֹת הַבְּרִית וּמִתְהַפֵּךְ בָּהֶם מִן צֵד לְצֵד, וּבְכַף הָיָה צִנּוֹחַ [קֶרֶא] וְאָמַר עַמִּי בֵּית יִשְׂרָאֵל לֹא יִהְיֶה לָּךְ אֱלֹהִים אֲחֵרִים חוּץ מִמֶּנִּי: ...****

(ז) **עמי בית ישראל** לא ישבע אחד מכם בשם מאמרו של יי אלהיכם על חנם כי לא מופה [מנקה] יי ביום הדין הגדול את כל מי שנושבע בשמו על חנם: (ח) **עמי בית ישראל** היו זוכרים יום של שבת לקדש אותו: (ט) ששה ימים תעבדו ותעשו כל מלאכתכם: (י) ויום השביעי שבת ומנוחה לפני יי אלהיכם לא תעשו כל מלאכה אתם ובניכם ובנותיכם ועבדיכם

ואמהתיכם וגריכם שפשעריכם: (יא) כי בששה ימים ברא יי את השמים ואת הארץ את הים ואת כל מה שיש בהם וינח ביום השביעי בעבור פן ברוך יי את יום של שבת וקדש אותו: (יב) עמי בית ישראל היו זהירים איש בכבוד של אביו ובכבוד של אמו מן בגלל שירבו ימיכם על האדמה שני אלהיכם נותן לכם: ...

(טו) וכל העם ראים את הקולות איה היו מתהפכים בשמיעתם [באזניהם] של כל אחד ואחד ואיה היו יוצאים מן תוך הבעירה [האש] ואת קול השופר איה היה מחיה מתים ואת הקר עשן ויראו כל העם ויסוגו ויעמדו תריסר מילין מרחוק: (טז) ויאמרו למשה דבר אתה עמנו ונקבל ולא ידבר עמנו עוד מן לפני יי שמא נמות: (יז) ויאמר משה לעם לא תיראו כי מן בגלל לנסותכם נגלה לכם פניו של יי ומן בגלל שתהיה יראתו על פניכם בעבור שלא תחטאו:

8. תלמוד בבלי מסכת שבת דף פח עמוד א

ויתנצבו בתחתית הקר, אמר רב אבדימי בר חמא בר חסא: מלמד שפפה הקדוש ברוך הוא עליהם את הקר כגיגית, ואמר להם: אם אתם מקבלים התורה - מוטב, ואם לאו - שם תהא קבורתכם.

9. תלמוד בבלי מסכת שבת דף פח עמוד ב

ואמר רבי יהושע בן לוי: כל דבור ודבור שיצא מפי הקדוש ברוך הוא יצתה נשמתו של ישראל, שנאמר נפשי יצאה בדברו. ומאחר שמדבור ראשון יצתה נשמתו, דבור שני היאך קבלו? - הוריד טל שעתיד להחיות בו מתים, והחיה אותם. שנאמר גשם נדבות תניף אלהים נחלתה ונלאה אתה כוננתה. ו

10. תלמוד בבלי מסכת מכות דף כג עמוד ב

דרש רבי שמלאי: שש מאות ושלש עשרה מצות נאמרו לו למשה, שלש מאות וששים וחמש לאוין כמנן ימות הסמה, ומאתים וארבעים ושמונה עשה כנגד איבריו של אדם. אמר רב הוננא: מאי קרא? תורה צוה לנו משה מורשה, תורה בגימטריא דף כד עמוד א שש מאה וחד סרי הוי, אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענום.

11. רמב"ן שמות פרק כ פסוק ז (פרשת יתרו)

והנה לשון הכתוב הנה את שם ה' אלהיך, כאלו משה ידבר, וכן בכל הדברות אחריו כן, ובשנים הפסוקים הראשונים השם ידבר אנכי, אשר הוצאתיך, על פני, כי אנכי, לאוהבי ולשומרי מצותי. ומפני זה אמרו רבותינו ז"ל (מכות כד א) אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענום, שהם עקר הכל. ור"א הקשה כי הכתוב אמר (לעיל פסוק א) וידבר אלהים את כל הדברים האלה, ומפרש מזה את הדברים האלה דבר ה' אל כל קהלכם (דברים ה ט), ושם כתוב עוד וכתבתם על שני לוחות אבנים, כי כאשר אמרם אל כל קהלכם כן כתבתם על הלוחות: ואני אפרש לך קבלת רבותינו. בודאי שכל עשרת הדברות שמעו כל ישראל מפי אלהים כפשוטו של כתוב, אבל בשני הדברות הראשונות היו שומעים הדבור ומבינים אותו ממנו כאשר יבין אותם משה, ועל כן ידבר עמם כאשר ידבר האדון אל עבדו, כמו שהזכרתי. ומכאן ואילך בשאר הדברות ישמעו קול הדבור ולא יבינו אותו, ויצטרף משה לתרגם להם כל דבור ודבור עד שיבינו אותו ממשה. וכך הם מפרשים משה ידבר והאלהים יענו בקול (לעיל יט ט). ועל כן היו בהם דברי ה' עם משה שיאמר להם כן. והפונה היתה בזה כדי שיהיו כלם גביאים באמונת ה' ובאסור ע"ז, כאשר פרשתי (שם ט), לפי שהם העקר לכל התורה והמצות, כמו שאמר הקהל לי את העם ואשמעם את דברי אשר ילמדון ליראה אתי כל הימים (דברים ד ט). אבל בשאר הדברות יקבלו מפי משה באורן עם שמיעתם קול הדברים, ובשאר המצות יאמינו במשה בפל:

12. תלמוד בבלי מסכת סוטה דף מז עמוד ב

תניא: היא לזו שצובעין בה תכלת, היא לזו שפא סגורב ולא בלבנה, גבוכדנצר ולא הסריבה, ואף מלאך המות אין לו רשות לעבר בה, אלא זקנים שבה בזמן שדעתן קצה עליהן - יוצאין חוץ לחומה והן מתים;

13. רמב"ן שמות פרק כ פסוק ה - ו (פרשת יתרו)

(ה) פקד עון אבות על בנים - אמר ר"א כי טעם פקידה כטעם זכירה, כמו נה' פקד את שרה (בראשית כא א), ... ואין פרושם נכון, ... והנכון בעיני שיאמר כי הוא פוקד העון אשר עשה האב על בניו ומפריתם בעון אביהם, ... והסוד הנסתר בפוקד עון אבות על בנים בתחלת ספר קהלת (א ד) תמצאנו, וכבר כתבתי (בראשית לח ט):

(ו) לאהבי ולשומרי מצותי - הנראה ממשמעות הכתוב שזו הבטחה בענין המצות האלו אשר הזכיר, יאמר כי הוא עושה בהן חסד לאלפים לאהביו, הם המוסרים נפשם עליו, כי המודים בשם הנכבד ובאלהותו לבדו ויכפרו בכל אלה נכר ולא יעבדו אותם עם סכנת נפשם, יקראו אוהביו, כי זו היא האהבה שנתחייבו בה בנפשיותנו, כמו שאמר ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך (דברים ו ה), שתמסר נפשך וחיך באהבתו, שלא תחליפנו באל אחר, ולא תשתף עמו אל נכר. ולכך נאמר באברהם ואמה ישראל עבדי יעקב אשר בסרתיך (ישעיהו מא פסוק ח), שנתן

נפשו שלא יעבד ע"ז באור פשדים. ושאר הצדיקים יקראו שומרי מצותיו... ומצאתי במקילתא (פאן) לאוהבי, זה אברהם וכיוצא בו. ולשומרי מצותי, אלו הנביאים והזקנים. רבי נתן אומר, לאוהבי ולשומרי מצותי, אלו שהם יושבים בארץ ישראל ונותנין נפשם על המצות. מה לה יוצא להרג, על שמלתי את בני. מה לה יוצא לשרף, על שקראתי בתורה. מה לה יוצא ללכלב, על שאכלתי את המצה. מה לה לוקה מאפרגל, על שנטלתי את הלולב. ואומר (זכריה יג ו) אשר הפיתי בית מאהבי, המפות האלה גרמו לי לאהב לאבי שבשמים. הרי פרש רבי נתן כי האהבה מסירת הנפש על המצות. אבל יש בזה סוד, אמר שאברהם מסר נפשו באהבה, כענין שכתוב חסד לאברהם, ושאר הנביאים בגבורה. והבן זה:

14. בראשית פרק כא פסוק א (פרשת וירא)

(א) וְהָיָה פֶקֶד אֶת־שָׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמַר בַּיְעֵשׁ ה' לְשָׂרָה כַּאֲשֶׁר דָּבַר:

15. בראשית פרק יא פסוק ג - ד (פרשת נח)

(ג) וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ הִבֵּה נִלְכְּנָה לְבָנִים וְנִשְׂרָפָה לְשִׂרְפָּה וְנִתְּלִי לָהֶם הַלְכָּנָה לְאַבְרָם וְנִחְמָר לָהֶם לֶחֶם: (ד) וַיֹּאמְרוּ הִבֵּהוּ נִבְנֶה־לָּנוּ עִיר וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ בַשָּׁמַיִם וְנַעֲשֶׂה־לָּנוּ שֵׁם פֶּן־נִפְּזֵי עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ:

16. בראשית פרק טו פסוק ז (פרשת לך לך)

(ז) וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה' אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאוּר כַּשְׂדִּים לָמַת לֵךְ אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת לְרִשְׁתָּהּ:

17. בראשית פרק טו פסוק ז - יח (פרשת לך לך)

(ז) וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה' אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאוּר כַּשְׂדִּים לָמַת לֵךְ אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת לְרִשְׁתָּהּ: ... (יג) וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם יְדַע תֵּדַע כִּי־גֵר אֶיְהִי וְרֹעֶף בָּאָרֶץ לֹא לָהֶם וְעַבְדִּים וְעָנֹו אֶתָּם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה: (יד) וְגַם אֶת־הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ יְדוּ אֲנִי וְאַחֲרֵי־יָקֹו יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל: (טו) וְאַתָּה תָּבוֹא אֶל־אַבְרָם בְּשָׁלוֹם תִּקְבֹּר בְּשִׁיבָה טוֹבָה: (טז) וְדָוָר רְבִיעִי יֵשׁוּבוּ הֵנָּה כִּי לֹא־שָׁלֵם עָנֹו הָאֹמְרֵי עַד־הַנֶּה: (יז) וַיְהִי שֶׁשָּׁמַשׁ פָּאָה וַעֲלָטָה הָיָה וְהָיָה תַנּוּר עָשָׂן וּלְפִיד אֵשׁ אֲשֶׁר עָבַר בֵּין הַגִּזְרִים הָאֵלֶּה: (יח) בַּיּוֹם הַהוּא כָּרַת ה' אֶת־אַבְרָם בְּרִית לֵאמֹר לְזָרְעוֹךָ נִתְּלִי אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת מִנְּהָר מִצְרַיִם עַד־הַנָּהָר הַגָּדֹל נָהָר פָּרָת:

18. כתר יונתן בראשית פרק טו פסוק ז (פרשת לך לך)

וַיֹּאמֶר לוֹ אֲנִי יי שְׁהוֹצֵאתִיךָ מִכְּבָּשׁוֹ הָאֵשׁ שֶׁל כַּשְׂדִּים לָמַת לֵךְ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת לְרִשְׁתָּהּ:

19. שמות פרק כד פסוק ט - יח (פרשת משפטים)

(ט) וַיַּעַל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא וְשִׁבְעִים מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל: (י) וַיִּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַתַּחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לְבַנְת הַסְּפִיר וּכְעֶצֶם הַשָּׁמַיִם לְטָהָר: (יא) וְאֶל־אַצִּילִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁלַח יְדוּ וַיַּחֲזִיזוּ אֶת־הָאֱלֹהִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ: ס (יב) וַיֹּאמֶר ה' אֶל־מֹשֶׁה עֲלֵה אֵלַי הִרְרָה וְהִנֵּה־שָׁם וְאַתָּה לֵךְ אֶת־לֶחֶת הָאָבֶן וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה אֲשֶׁר כָּתַבְתִּי לְהוֹרֹתָם: (יג) וַיִּקֶּם מֹשֶׁה וַיְהוֹשֻׁעַ מִשְׁרָתוֹ וַיַּעַל מֹשֶׁה אֶל־הָהָר הָאֱלֹהִים: (יד) וְאֶל־הַזִּקְנִים אָמַל שְׁבוּ־לָנוּ בְּזֶה עַד אֲשֶׁר־נָשׁוּב אֵלֵיכֶם וְהָיָה אַהֲרֹן וְחֹוֹר עִמָּכֶם מִי־בַעַל דְּבָרִים יִגַּשׁ אֲלֵיכֶם: (טו) וַיַּעַל מֹשֶׁה אֶל־הָהָר וַיִּכַּסּ הָעָנָן אֶת־הָהָר: (טז) וַיִּשְׁכֹּן כְּבוֹד־ה' עַל־הָהָר וַיִּכַּסְּהוּ הָעָנָן שְׁשֹׁת יָמִים וַיִּקְרָא אֶל־מֹשֶׁה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִתּוֹךְ הָעָנָן: (יז) וּמֵרָאִה כְּבוֹד ה' פָּאָה אֹכֶלֶת בְּרָאשׁ הָהָר לְעֵינַי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (יח) וַיָּבֹא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הָעָנָן וַיַּעַל אֶל־הָהָר וַיְהִי מֹשֶׁה בְּהָר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה:

20. יחזקאל פרק א פסוק כו

וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁוֹ כְּמֵרָאָה אַבְרָם־סְפִיר דְּמוּת כְּסָא וְעַל דְּמוּת כְּסָא דְּמוּת כְּמֵרָאָה אֲדָם עָלָיו מְלַמְעָלָה:

21. כתר יונתן שמות פרק כד פסוק י (פרשת משפטים)

וישאו נדב ואביהוא את עיניהם ויראו את כבוד אלהים של ישראל ותחת הדום של רגליו שמצע תחת כסאו כמו מעשה אבן ספירים מזכיר שעבוד ששעבדו מצרים את בני ישראל בטיט ובלבנים והיו נשים דשות את הטיט עם אנשיהם היתה שם נערה מפנקת הרה והפילה את עברה ונדוש [נרמס] עם הטיט ירד גבריאל ועשה ממנו לבנה והעלהו לשמי מרום והתקינו משען [ספסל] תחת הדום של אדון עולם, זיוו כמו מעשה אבן טובה וכמו חזק יפי השמים כאשר הם נקיים [טהורים] מעננים:

22. רש"י שמות פרק כד פסוק י (פרשת משפטים)

כְּמַעֲשֵׂה לְבַנְת הַסְּפִיר - היא היתה לפניו בשעת השעבוד לזכר צרתו של ישראל, שהיו משעבדים במעשה לבנים וּכְעֶצֶם הַשָּׁמַיִם לְטָהָר - משונגאלו היה אור וחדות לפניו: וכעצם - כתר גומו, לשון מראה: לטהר - לשון ברור וצלול:

23. רבי אברהם בן הרמב"ם שמות פרק כד פסוק י (פרשת משפטים)

ויראו את אלהי ישראל. דיבר בזה כל (אחד) מן המפרשים ז"ל וכולם הלכו בדרך אונקלוס ז"ל שהכוונה "ויראו את כבוד אלהי ישראל" היינו אור נברא ולאבא מרי ז"ל יש בו פירוש כתוב במורה;

24. חזקוני שמות פרק כד פסוק י (פרשת משפטים)

דבר אחר לבנת הספיר לשון לבנה. אמר ר' עקיבא עבדי פרעה היו דוחקין ומכין את ישראל כדי לעשות להם תוכן לבנים בכפל שנאמר תוכן לבנים תתנו והמצרים לא היו נותנים להם תבן והיו צריכים לקושש קש במדבר ואותו קש היה מלא קוצים וברקנים והיה הקש נוקב את עקביהם והיה הדם מתבוסס ומתערב בטיט, ורחל בת בנו של מתושלח היתה הרה ללדת ורומסת בטיט עם בעלה עד שיצא הולד ממעיה ונתערב עם המלבן והיתה צועקת על בנה ועלתה צעקתה לפני כסא הכבוד וירד מיכאל ונטלהו והעלהו לפני כסא הכבוד ועשה אותו מלבן ונתנו למטה מרגליו של הקדוש ברוך הוא, הוא שנאמר ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר. פירוש לבנה שנעשית משפיר היולדת. וכעצם לשון מראה כמו אדמו עצם מפנינים.

25. ר' חיים פלטיאל שמות פרק כד פסוק י (פרשת משפטים)

ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר. פי' רש"י היא הייתה לפניו בשעת השעבוד לזכר צרתם של ישראל ומשנגאלו הייתה אורה וחדווה לפניו. ותימ' מאי קאמר דהיא הייתה לפניו בשעת שעבוד והלא עתה נגאלו וראו אותה לבנת הספיר, וצ"ל דלבנה הייתה פנים ואחור מצד אחד היה מראה לבנת הספיר ומצד השני כעצם השמים, וזהו שפי' היא הייתה לפניו שהיה אותו צד דלבנת הספיר מונח כלפי פניו לזכור שעבוד ומראה צד של עצם השמים היה למטה וכשנגאלו נהפך אותו צד ממראה לבנת הספיר [ש] הייתה תחת רגליו למטה וצד של עצם השמים היה כלפי פניו. כמעשה לבנת הספיר. לפי שיש ספירים החלוקים שיש ספיר שהוא אדום כדכתיב אדמו עצם ספיר גזרתם, קמ"ל הכא שהוא כעצם השמים דאותו שדומה לתכלת.

26. הדר זקנים שמות פרק כד פסוק י (פרשת משפטים)

כמעשה לבנת הספיר. שאפי"ר בלעז. ולפי שיש ספירים חלוקים במראית דיש ספיר שהוא אדום. כדכתיב אדמו עצם מפנינים ספיר גזרתם. ואותו שנקרא יאגונ"צא גרניט"א או רוב"י. קמ"ל הכא שהוא כעצם השמים דאותו הוא דומה לתכלת. ג"ן: ויש במדרש כי כשהיו ישראל משועבדים במצרים. פעם אחת באה אשה אחת מעוברת לסייע את בעלה לגבל הטיט וללבון הלבנים והפילה המעוברת מטורח העבודה שפיר אחת שאינו מרוקם ונפל בטיט וגבלתו ועשתה לבנה ממנו בא גבריאלי והביא אותה לבנה לפני הקדוש ברוך הוא. ואמר לו ראה כמה בניך מתמוטטים והם בשעבוד קשה. בא הקדוש ברוך הוא והניחה לפניו לזכרון. וכל זמן שהיו ישראל במצרים היתה אותה לבנה לפניו לזכרון. וכשנגאלו. הניחה הקדוש ברוך הוא תחת רגליו ואור וחדווה לפניו והיינו דכתיב ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר. ובחרבן בית המקדש השליכה לארץ. והיינו דכתיב השליך משמים ארץ תפארת ישראל ולא זכר הדום רגליו:

27. רבינו בחיי שמות פרק כד פסוק י (פרשת משפטים)

וע"ד המדרש: (ויק"ר כג, ח) "כמעשה לבנת הספיר", כדי לזכור שעבוד של ישראל בלבנים. ובאור הענין ללמד שהקב"ה מצר כשהאומות מצירין לישראל והוא מה שאמרו: (ספרא בהר פרק ט, ד) כל המשעבדים מלמטה כאלו משעבדם מלמעלה. ומזה הענין הוא מה שכתוב: (לעיל ג, ז) "כי ידעתי את מכאוביו", ומזה אמרו בירושלמי דמסכת סוכה: (ירושלמי סוכה ד, ג) מעשה אין כתיב אלא "כמעשה", היא וכל ארגליא שלה היא והסל והמגרפה, ע"כ, ושבעים זקנים אלו הם השוטרים המוכים על הצבור להקל מעליהם עול הלבנים, ולכך זכו מדה כנגד מדה להשיג כמעשה לבנת הספיר. וע"ד החכמה: "כמעשה לבנת הספיר", היא השגה במראה הנבואה אמתת החומר הראשון התחתון שהיה משלג שתחת כסא הכבוד, והוא שדרשו ז"ל: (פדר"א ג) שמים מהיכן נבראו, מאור לבושו, שנאמר: (תהלים קד, ב) "עוטה אור כשלמה נוטה שמים כיריעה", הארץ נברא משלג שתחת כסא הכבוד, שנאמר: (איוב לו, ו) "כי לשלג יאמר הוא ארץ" וגו', ואונקלוס שתרגם ותחת כורסיה יקריה, עשה רגליו שבים אל הכסא. ומלת רגליו סבותיו כמו: (יחזקאל א, ז) "ורגליהם רגל ישרה", (זכריה יד, ד) "ועמדו רגליו", והכוונה בו שהחומר ההוא מאצלו והוא סבתו המחייב מציאותו, והוא בראו וחדשו אחר העדרו. ואמר "כמעשה" לפי שהחומר מתפעל ומקבל צורה, ואמר "לבנת" כי הלבן הוא שתחת הכסא היה חומר לארץ, ולא אמר "כלבנת הספיר" לפי שאין הכוונה במראה הלבן, כי הספיר איננו לבן, כי אם היה לו מראה לבן לא היה מראה המראים כלן ולא היה מקבלן מאחריו, אבל הוא נעדר מכל מראה ולפיכך הוא מקבל כל מראה,

כן החומר הוא נעדר הצורות כלן ואין לו דמות וצורה כלל על כן הוא מקבל כל צורה וצורה, וזה דעת הרמב"ם ז"ל בספר המורה בחלק שני פרק כ"ו ע"ש.

וע"ד הקבלה: "כמעשה לבנת הספיר", ידוע אצל חכמי המרכבה כי כסא הכבוד מיוסד מג' יסודות: אש, רוח, מים, שהם נאצלים מג' מדות: חסד, דין, רחמים, והם ג' מראות: לבן, אודם, תכלת, ותן אל לבך כי הזכיר לבנת על מראה הלובן, וספיר על מראה האודם, וכעצם השמים על מראה התכלת, ולכך תרגם אונקלוס ותחזות כורסי יקריה, והוא שאמר: (סוטה יז א) התכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד.